

Közösen vagy közönyösen?

Az átlagos városlakó nézőpontjából tekintve: számára az egyetem ismeretlen kastély. Jó esetben munkahely, a gyermeke továbbtanulási helye, esetleg afféle áttételes pénzkereseti-forrás, albérleti szolgáltatás formájában. Az egyetemi oktatók, és hallgatók felől a város: egy nem túlságosan barátságos, de lakható hely, ahol az univerzitás működik. Eme eltérő nézőpontok között valójában az egyetem, mint az elvont- és alkalmazott-tudomány, a 21. sz. élenjáró tudománya és ennek valóságos léthelye közötti, sokoldalú alku-folyamat zajlik. A mindenkor egyetemi menedzsment létérdeke küzdeni a várospolitikai befolyásért, az így megszerzhető pénzért, ingatlanokért. A városvezetés pedig szeretné kihasználni azt a lehetőséget, hogy tőle karnyújtásnyira ott van egy mega-intézmény, amiből profitálni lehet nemzetközi- és hazai-kapcsolatokat, munkahelyeket, politikai elismerésre, város-népszerűsítésre váltható protokollt. Ismert fordulat: a nálunk szerencsésebb (nyugodtabb) történelmű országok egyetemi városai, ezt a mindkét félnek előnyös alkufolyamatot magas szinten gyakorolják századoktól fogva. Szegeden ez a kölcsönös partnerkeresés érdemben, ha Klebelsberg

Kuno után félszázados megszakítással is, évtizede történik. Ennek a bonyolult, sokszereplős egymásra találásnak mindkét fél kölcsönös akarása és persze együtt felismert szüksége nyomán lehet eredménye. Az egyetem nem csupán előny a szegedi diákoknak, akik helyben tanulhatnak tovább és itt-léte nem csupán hátrány a kutatóknak, amiért székvárosának még mindig nincs autó-pályás összeköttetése a fővárossal. De hogy mire mennek „egymással”, az a város és az egyetem menedzsmentjének kölcsönös érdekfelismerésén is múlik.

Ha kapcsolatukban ez az egymásrautaltság érvényesül, nyert ügyük van. Ellenkező esetben sem történik semmi megrendítő (közönyösen elvannak egymás mellett, lásd Kádár-Komócsin-korszak Szegeden) de a kapcsolat érdemi előrelépésének elmaradása könnyen válhat más formákban is megmutatkozó, így messzire ható kudarcá. (Nevezett korszakban a szegedi egyetem és a város kapcsolata nem fejlődött dinamikus, amit nem pótol tudósainak világgraszoló produktuma.) Ha a város fölismeri, együttműködésével milyen módon tudja segíteni, pl. országos, sőt nemzetközi pályázati pénzekhez az egyetemet, milyen módon tudja támogatni egyetemét, az EU-ban folyó kiélezett versenyben – nyert ügye van. Ha az egyetem ehhez „súg” ötletekkel, segít kapcsolatokkal – nyert ügye van. Ha nem teszik, kétoldalú a kudarc, mely kétfelé vág. Ha város és egyeteme közösen megtalálják az együttes előrelépés útját, sikerre ítéltettek.

Legutóbb Szegedre látogatott a leköszönő amerikai nagykövet aszszony. És legfontosabb helyi programjai (mellrákszűrés helyzetképe) az egyetemre vezették. Ez a jelen és ezt kell tudatos munkával megtervezni a jövőben. Felismerik és képesek ezt alkalmazni a városi és

egyetemi menedzsment tagjai? Szeged híre a világban ma Szent-Györgyi Albert és tanítványai, Rédei, Kalmár és Szőkefalvi professzorok munkássága, a Bolyai-iskola, az MTA Biológiai Központ genetikai kutatóinak világra szóló fölismerései nyomán alakul.

Egy barátom, amikor eddig jutottunk a város-egyetem (és fordítva) kapcsolatáról szóló tűnődésben, két további, általam fontosnak tartott megjegyzést tett: a rendszerváltás idején, a Szegedi Önkormányzat adhatott valamit, sőt sokat (megyei pártház és a pártiskola épülete, öthalmi laktanyák, stb.) az egyetemnek. Ez sem az előtt, sem az óta nem állott a város módjában. A másik: az egyetemi emberek, ha városi posztra kerültek, általában ritkán váltották be az alma mater reményeit. Nem az óráik megtartásáról beszélek, hanem az egyetemi érdekek folyamatos képviseléséről! Ez lehet emberi gyengeség, de általában így volt ez akkor is, amikor még a vezető megyei vagy városi párttestületekbe kerültek be egyetemi oktatók, és mint ha ez a hagyomány maradandó lenne... Pedig az egyetem és a város (és fordítva) bensőséges kapcsolatát éppen ezek a „személyi átfedések” emelhetnék magasabb szintre.

Végül egy mondhatni költői kép: vajon melyik intézmény látszik jobban az Idő öröklétében gyökerezni: város vagy egyetem?

És még valami, mondhatni fontos tartozék: ahhoz, hogy város és egyetem közös érdek felismerése megszülessen, és testet öltson, „kímült koponyákra” van szükség mindkét fél részéről. Nem látszatokra, hanem előrevivő, kreatív cselekedetekre. És sajna, itt az eredményeket nem helyettesíti a pártpolitikai, vagy a tudományos lözung... Meglepő, nemde bár?

Tráser László